

SİNEMA FİLMLERİNİN EĞİTİM AMAÇLI KULLANIMI: TARİHSEL BİR DEĞERLENDİRME

Halide Gamze İnce YAKAR*

ÖZET

Sinema filmlerinden, 17. yüzyılın sonlarından itibaren sosyal ve kültür-tarih aktarıcılığı amaçlarıyla yararlanılmaya başlanmıştır. I. Dünya Savaşı'nda filmlerin askeri eğitimde sağladığı yararlılıklar, sinemanın eğitim boyutuna dikkatleri çekmiştir. Amerika'da ve Avrupa'da sinema filmi araştırma heyetleri kurulmuş, projeler yapılmış, filmlerin yararlılıkları ve sınırlılıkları tespit edilmiştir. Araştırmaların, filmlerin yararlılıklarını ön plâna çıkarmasıyla, eğitim filmleri üreten şirketler kurulmuş, film katalogları, akademik yayınlar, öğretmen el kitapları basılmış ve konuyla ilgili akademik toplantılar düzenlenmiştir. Filmlerin sınıfta kullanımı için gereken teknolojik alt yapı kısa zamanda hazırlanmıştır. Türkiye'de sinema filmlerinin eğitim amacıyla kullanımı, bilimsel bir bakış açısı olmaksızın yapılan gösterimlerle sınırlıdır. Eğitime ayrılan bütçenin kısıtlılığı, okullardaki teknolojik alt yapı sıkıntısı, film arşivlerinin sınırlılığı, uygulamalı araştırmaların azlığı, öğretmen eğitimindeki eksiklikler gibi sorunlar filmle öğretim metodunun kullanılmasına engel teşkil etmiştir. Bu araştırmada Amerika ve Avrupa'da yapılan çalışmalardan hareketle Türkiye'nin bu öğretim metodun kullanımına ilişkin hangi seviyede olduğunun ve neler yapılması gerektiğinin gösterilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sinema filmi, eğitim, eğitim filmi, film, görsel-işitsel materyal

ABSTRACT

Cinematography has been utilized for the purposes of social as well as cultural-historical transmission since late 17th century. The benefits that motion pictures provided during World War I drew attention to the educational aspect of cinema. In the United States and in Europe, motion pictures search committees were founded, several projects designed, and the benefits of the films from pedagogical aspects as well as their limitations determined. When the research yielded data supporting the benefits of moving pictures, the companies producing educational films were established, film catalogues, academic publications and teacher's manuals published, and symposia were held on the relevant issues. The technological infrastructure required for the films to be used in classes was made ready within a short period of time. The use of cinematographic films for the purpose of education in Turkey is limited to fewer showings made without a scientific point of view. Such problems as the restrictions on the budget allocated for education, limitations on the technological infrastructure in schools, limited film archives, insufficient research on the subject, and inadequacies in teacher training programs have all hindered the effective use of the instructional technique of teaching with films. Drawing upon the research done in the United States and Europe, the present paper aims to show the position of Turkey in the use of that instructional technique and what needs to be further done in that respect.

Key words: Motion pictures, education, educational films, films, audio-visual material

*Yard. Doç. Dr.; Okan Üniversitesi; gamze.yakar@okan.edu.tr

GİRİŞ

Lumière Kardeşler' in 1895'de film makinesini bulmalarından kısa bir süre sonra; 1907'de filmler eğitim amaçlı kullanılmaya başlanmıştır. Sinema; resmi, müziği, dansı, oyunculuğu, edebiyatı, tiyatroyu, mimariyi birleştirerek daha zengin, işlek ve popüler bir dil yaratmıştır. Bu bakımdan da eğitimde kullanılabilir en etkili araçlardan biridir. Özellikle I. Dünya Savaşı'ndan, II. Dünya Savaşı'na kadar olan dönemde sinema filmlerinin eğlence ve sosyokültürel tarih aktarıcılığı fonksiyonları ön plâna çıkmıştır. Yapılan ilk araştırmalarda, filmlerin eğitimde kullanılması; anlaşılması zor konuların öğretilmesi, konunun somutlaştırılması, tekrar edilebilmesi, analiz edilebilmesi, akılda kalması gibi yararlılıklarını vurgulamıştır. Edebî metinlerin sinemaya uyarlanmasıyla karakter özelliklerinin somutlaştığı, sürükleyici olmasından dolayı olay örgüsünün çözümlenmesinde ve metnin incelemesinde etkili olduğu görülmüştür. Filmler, öğrencilerin kelime hazinesinin geliştirilmesinde ve öğrencilerin farklı durumlar için çözüm önerileri sunabilmelerinde de etkilidir. Dünyayı henüz gezip görememiş öğrenciler için de dünyaya ve hayata dair pek çok bilgi ve tecrübe içerir; bilimsel bilgiyi, edebî ürünü kısa ve vurgulu bir biçimde seyircisine aktarır. Sinema filmlerinin; film kullanımı kurallarına uyulmaması; filmlerin uzunluğunun ders süresiyle uymaması, üretim maliyetinin yüksek olması, sadece bir öğretim aracı olduğunun unutulması, olması gerektiğinden fazla kullanıldığında okuduğunu anlama becerisini olumsuz yönde etkilemesi gibi birtakım zararları ve sınırlılıkları da ortaya çıkabilir. Bu bakımdan filmlerin temin edilmesi, seçilmesi, sınıfta kullanımı, çözümlenmesi konuları kadar öğretmen eğitimi de önemlidir.

Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Bu araştırmada, sinema filmlerinin farklı kademelerde eğitim amaçlı kullanımının tarihsel bir değerlendirmesi yapılarak Amerika'da ve Avrupa'daki gelişmelerin, araştırma konularının ve sonuçlarının ortaya konulması, bu gelişmelerin ve araştırmaların Türkiye'deki gelişmelere, araştırmalara ışık tutması amaçlanmıştır.

Sinema filmlerinin eğitim amaçlı kullanımının tarihsel değerlendirmesinin yapılması amacıyla Amerika'da, Avrupa'da ve Türkiye'de yapılan çalışmaların ortaya konulmasında derleme yöntemi kullanılmıştır. Derlenen veriler, Amerika-Avrupa ve Türkiye olmak üzere iki başlıkta tarihsel bir bakış açısıyla verilmiştir. Ayrıca filmle öğretimin kullanıldığı farklı bilim alanlarına dair örnekler de verilmiştir. 1910-2013 yılları arasında yayınlanmış araştırmaların taranması edebiyat, dil, eğitim, psikoloji, psikiyatri, tarih, sosyoloji, coğrafya, kimya, iktisat, mühendislik, hemşirelik alanlarında farklı veri tabanları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veriler çalışmanın konusunun, yönteminin, sonucunun, içeriğinin yeniliğine ve farklılığına göre çalışmaya dâhil edilmiştir. İlgili araştırmaları belirlemek için veri tabanlarında geniş bir söz dizini kullanılmıştır.

1. Amerika'da ve Avrupa'da Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanımının Tarihsel Gelişimi

Amerika'da filmlerin eğitim olanaklarından yararlanabilmek için kısa bir zaman diliminde çeşitli birlikler kurulmuştur. Bu birlikler; Görsel Eğitim Ulusal Akademisi (1919), Amerikan Eğitim Filmleri Birliği (1919), Görsel Eğitim Derneği (1920-1932), Amerikan Ulusal Eğitim Birliği (1920-1932), Amerikan Görsel Eğitim Birliği (1922-1932), Ulusal

Eğitim Birliği Görsel Eğitim Bölümü (1923-1946), Ulusal Eğitim Birliği Görsel-İşitsel Eğitim Bölümü (1947-1971) ve Eğitim ve Teknoloji Birliği'dir (1971-) (Orgeron ve ark. 2012). Bu birlikler ilk yıllarda; "İlk, orta, lise seviyesindeki öğrenciler için sınıfta sinema filmleriyle öğretim mümkün müdür? Öğretmenler ve yöneticiler sinema filmlerinin eğitim potansiyelinin farkında mıdır? Sinema filmlerine müfredatta yer verilebilir mi? Okullarda filmlerin seyredilmesi için teknik donanım var mıdır? Okulların ve okul teftiş kurullarının yüksek kaliteli ve işlevsel filmler için bütçeleri yeterli midir? Sinema filmleri çocukların öğrenmelerine ve anlamalarına katkıda bulunur mu?" gibi sorulara cevaplar bulmaya çalışmışlardır (Pattison, 2006).

Sinema filmleri, savaş yıllarında etkili biçimde kullanılmıştır. Bu yıllarda Amerikan ordusunda, günlük ve klasik yöntemleri bırakıp görsel yöntemleri tercih eden öğretmenler, öğretimi aylar süren konuların kısa sürede kavratıldığını tespit etmişlerdir (Duffey, 1918). I. Dünya Savaşı'yla Amerika'da demografik ve sosyal yapı değişmiş, bu değişim film senaryolarına da yansımıştır. Hollywood, beyaz perdeye alkol, suç ve cinsellik unsurlarını sıkça taşır olmuştur. Sinema filmlerinin Amerikan Protestanlığının, ahlâki değerlerine zarar verdiği düşüncesinin de etkisiyle kurulan Sinema Filmleri Araştırma Heyeti, *Sinema Filmlerinde Sosyal Değerler* çalışmasını başlatır. Bu çalışmada filmlerin, Amerikan gençliğini cinsel içerikli suçlar işlemeye, derse girmemeye, sosyal hatalar yapmaya itip itmediği araştırılır. Sinema filmlerinin zararlı etkilerinin araştırılması için finansal destek sağlayan *Payne Araştırma ve Deney Fonu*, profesyonel psikologlar, sosyologlar ve eğitimcilerden oluşan bir grupla, sınıfta film kullanmasını teşvik etmiş olan Payne Fonu Çalışması'nı (1923-1933) yürütmüştür. Ayrıca *Sinema Filmleri Araştırma Heyeti*'nin yardımıyla eğitim filmlerinin kullanımına ilişkin araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. Özellikle editörlüğünü W. W. Charters'ın yaptığı *Sinema Filmleri ve Gençlik (1933)* başlıklı çalışmada, çocukların uyku düzeni, ahlâki standartlar, cinsel ve sosyal suçlar vb. konularda sinema filmleri açısından önemli sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Eğitim reformcuları, film kullanımında etkili sonuçlar elde edebilmek için öncelikle; teknik malzemeye, bir film kütüphanesine, güncellenmiş film kataloglarına ve öğretmen el kitabına sahip olunması gerektiğini vurgulamışlardır. 1930'larda Amerikan okullarının ve öğretmenlerinin çoğu bu imkânlarla kavuşmuş; Eastman Teaching Films, Erpi Picture Consultants, Erpi Classroom Films gibi okul filmleri üreten ve dağıtan film şirketleri de kurulmuştur. 1936'da Amerikan ilk ve ortaokullarında 10.097 sinema filmi projektörü mevcuttur. Öğretmenlerin filmleri ödünç alabilecekleri büyük film kütüphaneleri oluşturulmuştur. Üniversite ve liselerin film kütüphaneleri öğretmenlere filmleri ödünç verebilmektedir (Pattison, 2006).

Amerika'daki kadar hızlı ve programlı olmasa da Avrupa'da da eğitim filmleri konusunda önemli adımlar atılmıştır. 1907-1912 yılları arasında Dr. Arche, Avusturya Eğitim Bakanlığının desteği ile çömlekçiler, camcılar, marangoz ve jimnastik konularında 600 metrelik filmler yapmıştır. İngiltere'de, İngiliz Film Birliği'nin filmleri, Almanya'da Firma Messter'in karıncalar, arılar, deniz hayvanları gibi konulardaki eğitim filmleri, Paris'te ise Raleigh Robert kurumunun çekip dağıttığı filmler, eğitim amaçlı çekilen filmlerdendir.

Hannover firması, Almanya'da seyyar bir film makinesi ile kültür filmleri gösterirken, Paris'te de Pathé Fréré kurumu eğitim filmleri yapmıştır. Alman Hermann Lamke, Sinemacılığın Yenilikleri adlı bir kurum kurmuş ve bir İngiliz firması olan Eclips ile anlaşarak *Okul*

Filmleri Kataloğu 'nu oluşturmuştur. 1910'da Dr. Otto Driesen, Brüksel'de uluslararası bir fuarda gramofon ve filmle ders anlatma teknikleri hakkında bilgiler vermiş, yine bu tarihlerde Almanya'da okul filmciliği kurulmuş ve 70.000 metre film gösterimi yapılmıştır. Münih'te bir film kiralama merkezi kurulmuştur. 1912 yılında Avusturya eğitim filmleri kurumunun önderliğinde *Okul ve Gençlik Filmleri Katalogu* yayınlanmıştır. 1912'de Viyana Kadaströ okulunda müfredata göre hazırlanmış bir film gösterilmiş ve ardından da Reforma Sinema birliğince ilk, okul sineması olan *Universum* açılmıştır. 1913'te Avusturya Macaristan İmparatorluğu, Urania stüdyolarında birçok eğitim filmi yaptırmıştır. 1917'de Devlet Film Bürosu, *Alman Eğitim Filmlerinin Resmî Katalogu* 'nu yayınlamıştır. 1921'de *İsviçre Okul ve Halk Sinemacılığı Birliği* kurulmuş ve bu kurum çalışmalarının ilk 25 yılında, 30.000 seans filmin gösterimi yapmıştır. 1929'da Viyana'da Okul Sinema Birliği, 18 sinema salonu açmış ve sabahtan öğleye kadar bu salonlarda eğitim filmleri gösterilmiştir. 1920'lerden itibaren de filmle öğretim teknikleri, film ve projeksiyon makinesi kullanılması konularında öğretmenlere en az altı haftalık kurslar verilmiştir. 1920'lerin sonlarına doğru Almanya'da *Avrupa Eğitim Filmleri Birliği* kurulmuş, her okula film ve projeksiyon makinesi verilmiş, film kitaplıkları oluşturulmuştur. 1936'da Dr. Gunther yardımıyla *Büyük Film Kılavuzu* çıkarılmıştır. 1937'de İsviçre'de *Bern Okul Filmleri Merkezi* kurulmuştur.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra eğitim filmlerinin önemi daha iyi anlaşılmıştır. Ordunun kullandığı eğitim filmleri faydalı ve ekonomik sonuçlar vermiştir. Ordular, eğitim filmlerine hem gereken bütçeyi ayırabilmiş hem de daha disiplinli bir anlayışla yaklaşabilmişlerdir. Orduların eğitim filmleri üretmek amacıyla kurulan film merkezi bölümlerinde rejî, film haber alma, laboratuvar, film arşivi grupları oluşturulmuş; filmleri gösterecek olan öğretmenler özel olarak yetiştirilmiştir (Pasin, 1951). II. Dünya Savaşı'ndan 1980'li yıllara kadar olan süreçte daha özel konuların filmle öğretimi, filmle öğretim yönteminin incelikleri vb. konularda yapılan araştırmalar, okullardaki uygulamalara da yansımıştır. Ayrıca bilgisayar teknolojisinin gelişmesiyle filmler sınıflara daha rahat taşınır ve kullanılır olmuştur. İnternet teknolojisi sayesinde ise okulların ve öğretmenlerin eğitici filmlere ulaşması, sinema filmleri konusundaki gelişmeleri takip etmesi daha pratik ve keyifli hale gelmiştir.

Kolaylıkla erişilen ve büyük kitlelere ulaşan bir medya unsuru olarak, filmlerin sağlıklı okunabilmesi de zamanla önemli hale gelmiştir. Gelişmelere paralel olarak Avrupa Medya Okuryazarlığı Merkezi kurulmuş ve bu merkez hedef kitesine çocukları almıştır. Filmlerin sınıfta kullanılması, çözümlenmesi, zararlı yayınlardan çocukların korunması bakımından bu çalışmaların incelenmesi önemlidir. Medya okuryazarlığı alanında yapılan ilk araştırmalar, 1972 yılında Belçika'nın Tihange Barış Üniversitesi'nde düzenlenen bir toplantıda sunulmuştur. 90'lı yıllara kadar dünyanın pek çok ülkesinde medya okuryazarlığı konferansları düzenlenmiştir. Amerika, Kanada, Avustralya ve İngiltere medya okuryazarlığı kavramının önemsenmesi, gereklerinin yapılması anlamında öncü olmuşlardır. 1993'te Medya Okuryazarlığı Ulusal Liderlik Konferansı, 1995'te Massachusetts Medya Okuryazarlığı Koalisyonu, 1996'da Ulusal Medya Okuryazarlığı Konferansı toplantılarıyla bu konudaki çalışmalar hız kazanmıştır (RTÜK, 2007).

1.1. Amerika'da ve Avrupa'da Yapılan Başlıca Akademik Çalışmalar

Avrupa'da ve Amerika'da eğitimde görsel-işitsel materyallerle ilgili araştırmalara yer veren pek çok dergi mevcuttur. Bu dergilerden en önemlileri şunlardır; Educational Screen,

Audio-Visual Guide, Film News, Jewish Audio-Visual Review, Business Screen, See and Hear, Ohio State University Newsletter, Film World, Audio-Visual World, Journal of AERT, Teaching Tools, School and Society, Audio-Visual Communication Review ve Educational Technology Research and Development.

- Filmlerle eğitim konusundaki ilk çalışmalardan biri, Augustus Averill Lawrence'ın *Educational Review*'de yayınlanan *Educational Possibilities Of The Motion Picture* [Sinema Filmlerinin Eğitim Olanakları (1915)] başlıklı makalesidir. Yazar makalede, 16 mm'lik sesli, sessiz, renkli, siyah-beyaz filmlerin eğitimde kullanımına değinmiştir.

- David R. Sumstine'nin *School and Society*'de yayınlanan *A Comparative Study Of Visual Instruction In The High School* [Liselerde Görsel Öğretimin Karşılaştırmalı Çalışması" (1918)] başlıklı makalesinde 475 konu, 4 liseden belirlenen üç ayrı grupta filmlerle işlenmiştir. 24 saat, 10 gün, 3 ay gibi zamanlardan sonra her gruptan sonuçlar alınmış, farklı öğrenme durumlarında filmlerin karşılaştırmalı etkisi ortaya konmuştur.

- J. Joseph Weber *Comparative Effectiveness Of Some Visual Aids In Seventh Grade Instruction* [Yedinci Sınıf Öğretiminde Bazı Görsel Araçların Etkililiğinin Karşılaştırılması (1922)] adlı araştırmasını, 1922 yılında New York'ta bir devlet okulunda yapmıştır. Yedinci sınıftan beş yüz öğrenci, üç gruba ayrılmıştır. Gruplardan ilkinde öğrencilere film izletirilmemiş; ikinci grupta yirmi beş dakika ders işlendikten sonra yirmi dakikalık bir film seyredilmiş, üçüncü grupta ise sadece film seyredilmiştir. Eserde çalışmanın sonuçları şöyle özetlenmiştir: 1- Filmlerin kullanımıyla öğrenmenin etkililiğinde artma söz konusu olur ve buna paralel olarak öğrencilerin konudan aldığı haz artar. 2- Konu öğrenenlere yabancıysa, resmin etkisi konunun önüne geçer. 3- Deneme grubu, görsel eğitim araçları arasında sinema filmlerini tercih etmişlerdir.

- Ohio Üniversitesi'nde W. W. Charters'ın direktörlüğünü yaptığı *Motion Pictures And Youth* [Sinema Filmleri ve Gençlik (1933)] başlıklı kitapta 12 farklı araştırma bulunmaktadır. Bu çalışmada daha çok filmlerin sosyal becerilere etkisi incelenmiştir. Okul dışında izlenen filmlerin etkisinden de söz edilmiştir.

- Varnev C. Arnspiger'ın *Measuring The Effectiveness Of Sound Films As Teaching Aid* [Bir Öğretim Aracı Olarak Sesli Filmlerin Etkilerinin Ölçülmesi (1933)] başlıklı kitapta yer verilen araştırma Amerika'nın üç büyük eyaletinin beş büyük kentinde, 2500 öğrenci ve 64 öğretmenle yürütülmüştür. Çalışmada, görsel eğitim metotlarının beşinci ve yedinci sınıflarda yapılan bilim ve müzik öğretimine etkisi belirlenmiştir. Her şehirde ve her ünite de deney grubundaki başarı, kontrol grubundaki başarıdan çok daha öndedir.

- Edgar Dale, Fannie Dunn, C. F. Hoban ve Etta Schneider'ın 1937'de yayınladıkları *Motion Pictures In Education* [Eğitimde Sinema Filmleri] adlı kitapta görsel araçların yönetimi, sinema filmleriyle öğretim ve diğer görsel araçlar, eğitim materyallerinin seçimi, okullarda film üretimi, eğitim filmlerinde deneysel araştırma, görsel eğitimde öğretmen hazırlığı başlıkları yer almaktadır.

- Edgar Dale ve Jr. C. F. Hoban'ın 1939'a kadar yaptıkları eğitim araştırmalarının bir özeti olarak yayınlanan *Encyclopedia Of Educational Research* [Eğitim Araştırmaları Ansiklopedisi (1941)] başlıklı çalışması da dikkat çekicidir. Filmlerle eğitim konusundaki altmış üç araştırmada genel olarak, filmlerin amaçlarına, isteksiz-istekli ve farklı seviyelerdeki öğrenciler üzerindeki etkisine yer verilmiştir.

- Görsel eğitim konusunda yapılan araştırmaların özet çalışması olarak James S.

Kinder'in *Summurizing Research Already Done In The Field And Disclosing Areas Where Further Studies Are Needed* [Daha Önce Yapılmış Araştırmaların Özeti ve Derinlemesine Araştırmaya İhtiyaç Duyulan Alanları Ortaya Koyma (1939)] adıyla yayımlanan makalesine göre, 1918 ile 1937 yılları arasında görsel eğitimle ilgili 236 akademik araştırma yapılmıştır. Bunların 155'i yüksek lisans, 16'sı doktora çalışmasıdır.

- Amerikan Eğitim Derneği, Eğitimde Sinema Filmleri Komitesi tarafından yayımlanan, Jr. C. F. Hoban'ın yönettiği *Focus On Learning* [Öğrenmeye Odaklanma (1942)] başlıklı çalışma 1937'de başlamış ve 1942 yılında son bulmuştur. Çalışmada yararlı filmler betimlenmiş ve bir film kataloğu hazırlanmıştır. Öğrenmeye odaklanma, okullarda kullanılan filmler, savaşa ve Amerikan politikasına ilişkin filmler, öğrencilerin film yapma deneyimleri, eğitim filmlerinin seçilmesi gibi konular vardır.

- A. L. Long'un, 1939 ile 1945 yılları arasında görsel eğitim konusunda yapılan çalışmalarını özetlediği *Recent Experimental Investigations Dealing With Effectiveness Of Audio-Visual Modes Of Presentation* [Son Zamanlarda Yapılmış Görsel-İşitsel Sunuşların Etkililiğinin Deneysel Araştırmaları (1945)] başlıklı makalesinde araştırmalar şu yedi büyük başlık altında gruplandırılmıştır: 1-Özel konuların öğretiminde eğitim filmlerinin kullanımı, 2-Farklı seviyelerdeki öğrencilere eğitim filmlerinin etkisi, 3-Anlamayı ve davranışları geliştirmede eğitim filmleri, 4-Eğitim filmlerinin standartları, 5-Eğitim filmlerinin kullanımında farklı metotların etkisinin araştırılması, 6-Eğitim filmlerinde sürenin sınırlandırılması, 7-Tarih ve doküman araştırmalarında kullanılan eğitim filmleri.

- Wittich Walter Arno ve Fowlkes John Guy, *Audio-Visual Paths To Learning: A Comparison Of Three Classroom Methods Of Using Educational Sound Films*. [Öğrenmenin Görsel-İşitsel Yolları: Sesli Eğitim Filmlerinin Kullanımının Diğer Üç Sınıf Metodu İle Karşılaştırılması (1946)] başlıklı çalışmalarında film kullanımında farklı metotların etkisini araştırmışlardır. Yine öğretimde görsel işitsel metotların kullanımına yönelik kitaplardan biri de Edgar Dale'nin *Audio-Visual Methods In Teaching* [Öğretimde Görsel-İşitsel Yöntemler (1946)] başlıklı kitabıdır.

- C. F. Hoban'ın *Movies That Teach* [Öğretici Filmler (1947)] başlıklı kitabı da öğretmenlere film kullanımı öncesi ve sonrasında yol gösteren çalışmalardandır.

- Editörlüğünü Godfrey M. Elliott'ın yaptığı, alanında uzman 37 araştırmacının çalışmalarının bulunduğu *Film and Education* (1948) [Film ve Eğitim (1948)] adlı eser, filmlerin eğitim çalışmaları içindeki rolünü konu alan bir sempozyumun bildirilerinin kitaplaştırılmasıyla ortaya çıkmıştır. Bu derleme, sinema ve eğitim alandaki ayrıntılı çalışmalardan biridir. Kitap, çok farklı alanlardaki eğitici filmlerle ilgili araştırmalara yer verir. Bu araştırmalar, eğitim filmlerinin doğası, sınıfta eğitim filmleri, sınıf dışında eğitim filmleri, yabancı kaynaklı eğitim filmleri, yönetimle ilgili problemler ve uygulamalar başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

- Görsel-İşitsel araçların eğitimde kullanımı ile ilgili pek çok çalışma yapan Ohio State Üniversitesi'nden Edgar Dale, arkadaşları James D. Finn ve C. F. Hoban, ile hazırladığı *Research On Audio Visual Materials* [Görsel İşitsel Materyaller Üzerine Araştırma (1949)] başlıklı eserde, görsel-İşitsel materyallerin üretilmesi, kullanımı, yönetilmesi gibi konularda öğretmenlere destek sağlayacak bilgiler vermişlerdir.

- C. Harry McKnown ve B. Alvin Roberts'ın *Audio-Visual Aids To Instruction* [Öğretime Görsel-İşitsel Katkıları (1949)] başlıklı kitabı da öğretmenlere yol gösterecek çalışmalar-

dandır. Aynı yılda, aynı amaçla yayımlanan bir başka kitap da G. Gilbert Weaver ve W. Elroy Bollinger'ın *Visual Aids: Their Construction and Use* [Görsel Araçlar: Yapıları ve Kullanımları (1949)] başlıklı çalışmalarıdır.

- Görsel eğitim konusunda 1950'ye kadar yapılan çalışmaların toparlanması anlamında eksiksiz derlemelerden biri de F. Dean McClusky'nin *A-V Bibliography* [Görsel-İşitsel Bibliyografi (1950)] adlı eseridir. Bibliyografi'de 3115 çalışma listelenmiş ve açıklanmıştır.

- Bu alanda 1918 ve 1950 yılları arasında eğitim filmleri ile ilgili yapılan çalışmaların özetlenmesi, değerlendirilmesi ve bütünlleştirilmesi amacıyla yapılan derlemelerden biri de C. F. Hoban, Van Ormer, Edward B.'nin *Instructional Film Research* [Öğretici Film Araştırması (1950)] başlıklı çalışmasıdır. Araştırmada 30 yılda yapılan 296 çalışmaya, çeşitli başlıklar altında yer verilmiştir. Kitaba, Yale Sinema Filmleri Araştırma Projesi ve Pennsylvania State Collage Eğitim Filmleri Araştırma Programı tarafından yayımlanan çalışmalar da alınmıştır.

- Amerika'da görsel-ışitsel malzemelerle ilgili olarak 1951 yılında yapılan bir konferansta James S. Kinder'in yaptığı *Improving Classroom Instruction Through Audio-Visual Research* [Görsel-İşitsel Araştırma İle Sınıf Öğretiminin Geliştirilmesi (1951)] başlıklı konuşmada; film kullanımının kazanımları, gösterim çeşitlerinin etkileri, farklı kitle haberleşme araçlarının etkileri, kitle haberleşme araçlarının yapıları gibi başlıklara yer verilmiştir. Yine J. S. Kinder'in 1951 yılında yayımladığı *Audio-Visual Materials and Techniques* [Görsel-İşitsel Materyaller ve Teknikleri (1951)] kitabı da öğretmenlere ışık tutacak çalışmalardan biridir.

- James S. Kinder'in *Audio-Visual Research: Where To Find It* [Görsel İşitsel Araştırma: Nereden Buluruz? (1953)] başlıklı makalesinde de 42 adet görsel-ışitsel araştırmanın kısa özetlerine yer verilmiştir.

- Hart Wegner'in *Teaching With Film* [Filmle Öğretme (1977)] adlı çalışmasında ise eserde filmlerin sınıfta kullanımı, eğitim filmlerinin başarısız yönleri, öykülü filmler, animasyon filmleri, belgeseller, deneysel ve kişisel filmler, filmlerin seçimi, filmleri kimlerin yaptığı, öykülü filmlerle öğretim gibi alt başlıklar yer almaktadır. Eğitim filmlerinin, kitabın yazıldığı döneme gelinceye kadar geçirdiği sürecin yanında, filmlerin sanata ve edebiyata olan katkılarına da yer verilmiştir. Filmlerin edebiyata zarar verdiği genel görüşüne karşıt olarak yazar, filmlerin edebiyatı ne yönde ve nasıl beslediğine ve desteklediğine de değinmektedir.

- Filmlerin bir eğitim aracı olarak kullanımına dair yapılan kapsamlı çalışmalardan biri de New Mexico Üniversitesi'nden Joseph E. Champoux'un *Film As A Teaching Resource* [Filmlerin Öğretim Araştırması (1999)] başlıklı makalesidir. Champoux çalışmasında, öğrenme kaynağı olarak bir filmin neden ve nasıl kullanılacağını tanımlamakla birlikte, filmin iletişim açısından sahip olduğu kendine özgü niteliklerini anlatmıştır. Ayrıca bir durumu anlatmada, deneysel çalışmalar için bilgi sağlamada, öğrencilere sıra dışı deneyimler biriktirmede de filmlerin ayrıcalığını belirtmiştir. Çalışmada filmlerin avantajlarına ve dezavantajlarına da değinilmiştir.

- Popüler kültürün oldukça baskın olduğu 2000'li yıllarda popüler sinema filmlerinden de eğitimde yararlanılmaya başlanmıştır. Anderw C. Butler, Franklin M. Zaromb, Keith B. Lyle ve Henry L. Roediger'in *Using Popular Films to Enhance Classroom Learning* [Sınıf Öğretiminin Geliştirilmesinde Popüler Filmlerin Kullanımı (2009)] başlıklı araştırmalarında

9 popüler tarih filmi ve bu filmler için yazılmış 800'er kelimelelik metinler kullanılmıştır. Yapılan araştırmada filmi seyreden öğrencilerde seyretmeyenlere göre konunun akılda kalıcılığı % 50 oranında yüksek çıkmış ve özel uyarı alan gruplardaki bilgi yanlışlığının etkisi önemli ölçüde azalmıştır. Araştırmada popüler tarih filmlerini derslerinde kullanan öğretmenlerin filmlerdeki tarihî bilgi yanlışlıklarının düzeltmeleri gerektiği belirtilmiştir.

• Don Carlos Ellis ve Laura Thorn Borough'un *Motion Picture In Education* [Eğitimde Film (2012)] adlı kitabı, görsel öğretim metotları kullanan öğretmenler için hazırlanmış bir el kitabı niteliğindedir.

• Öğrenme amaçlı olarak sinema filmlerinin kullanımının tarihi, farklı bilim alanlarının öğretiminde film kullanımı gibi sinema filmlerinin eğitim amaçlı kullanımına dair pek çok konunun yer aldığı Devid Orgeron, Marsha Orgeron ve Dan Streible'in hazırladığı *Learning With The Lights Off* [Işıkların Kapanmasıyla Öğrenme (2012)] kitapta filmle öğretimin tarihine, farklı branşlarda film kullanımına, film endüstrisinden film kütüphanelerine kadar pek çok farklı konuda bilgi verilmiştir.

2. Türkiye'de Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanımının Tarihsel Gelişimi

Türkiye'ye film makinesi 1910 yılında gelmiştir. Osmanlı Devleti'nde okullardaki ilk sinema filmi gösterimini Pathe Sineması'nın kurucusu Sigmund Weinberg, yapmıştır (Scognamillo ve Demirhan, 2005). Pathe Sineması'nın makine dairesinde film gösterimini öğrenen İstanbul Sultanisi Dâhiliye Müdürü Fuat Uzkınay da okulunda film gösterimleri yapmıştır. Enver Paşa, 1916 yılında Berlin'de gezdiği askerî film merkezinden Türkiye'de de kurulması emrini vermiştir. Kurulan bu merkezde, daha sonraki yıllarda Çanakkale'deki askerî harekâta dair filmler yapılmıştır. Almanya ve Avusturya, Galiciya'da Osmanlı ordusunun faaliyetleri ve kendi ordularının harekâtlarına dair yaptıkları filmleri Osmanlı ordusuyla paylaşmışlardır. Enver Paşa'nın tavsiyeleri sonucunda kurulan Ordu Sinema Dairesi, bir süre sonra çalışmalarını Müdafaa-i Milliye Stüdyosu adıyla sürdürmüştür. Osmanlı Devletinin çöküşüyle ordunun tüm film arşivi ve film malzemeleri Malûl Gaziler Cemiyetine devredilmiştir. Ancak cemiyet, bu malzemelerden ve arşivden yararlanmasına rağmen, malzemelere ve arşive katkıda bulunamamıştır. Cumhuriyetle birlikte Ordu Film Merkezi kurulmuştur. Orduda film gösterimleri yapılması için salonlar oluşturulmuş, film merkezinin teknik personelinin yetiştirilmesi amacıyla Fransa'dan eğitimciler getirilmiş, Avrupa'ya eğitim alması için personel gönderilmiştir. Ancak bu çalışmalar, aktif olarak tüm eğitim kurumlarına dağılarak uygulamaya yansımamış, önemli bir gelişme kaydedilememiştir.

Ülkemizde, 1950 yılından itibaren yayımlanmaya başlayan "*Film ve Öğretim*" dergisinde de sinemanın eğitimdeki rolüne, filmle öğretim konusunda yurt dışındaki gelişmelere, konuyla ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın eksikliklerine değinen önemli yazılar yazılmıştır.

Türkiye'de eğitim filmleri konusunda ilk önemli çalışma 1951 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından görsel-işitsel eğitim araçlarının üretilmesi ve çoğaltılması amacıyla *Öğretici Film Merkezi* kurulmasıyla başlamıştır. Bu merkezde, 1960 yılında film şeridi yapılmaya ve 1962 yılından itibaren de bu filmler seslendirilmeye başlanmıştır. Radyo ünitesinin de kurulmasıyla merkez, *Film Radyo Grafik Merkezi*'ne dönüştürülmüştür. 1968'de televizyonla da eğitim hizmetinin verilmesiyle merkezin adı, *Film-Radyo ve Televizyon Eğitim Merkezi* olarak değişmiştir. 1992 yılında bu merkez tarafından uzaktan eğitim yön-

temi ile hizmet vermek üzere *Açık Öğretim Lisesi* kurulur. 1998 yılında ise merkez, *Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü* adını almıştır. Günümüzde Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki Eğitim Materyalleri Üretim Dairesi Başkanlığı tarafından eğitim öğretimin çeşitli kademeleri için görsel-işitsel materyal olarak çeşitli videolar ve filmler hazırlanmaktadır. Bu filmlerin, akademik bir bakış açısıyla içeriklerinin belirlenmesi, kullanım yöntemleri konusunda öğretmenlere, öğrencilere bilgi verilmesi, filmlerin yararlılıkları-sınırlılıkları ile ilgili geri dönüşlerin alınması gerekmektedir.

Türkiye’de filmlerin medya unsuru olarak incelenmesine yönelik çalışmalar da 2000’li yılların başlarına denk gelmektedir. 2007-2008 Eğitim-Öğretim yılından itibaren medya okuryazarlığı dersi Türkiye’deki tüm 6. , 7. ve 8. sınıflarda seçmeli ders olarak okutulmaya başlatılmıştır (RTÜK, 2007).

Filmlerle öğretim Türkiye’de okullarda ağırlıklı olarak yabancı dil öğretimi ve tarih öğretimi alanlarında kullanılmaktadır. Özellikle de farklı öğretim metotları benimseyen okullar veya öğretmenler tarafından tercih edilmektedir. Günümüzde Millî Eğitim Bakanlığı, Tübitak ile ortak çalışmalar yaparak pek çok farklı konuda animasyon filmleri hazırlamakta, okullarda bu filmlerin kullanılmasıyla ilgili çalışmalar da planlanmaktadır.

2.2. Türkiye’de Yapılan Akademik Çalışmalar

- Filmlerin eğitim aracı olmasına ilişkin, Hilmi Malik’in “*Türkiye’de Sinema ve Tesirleri*” (1933) başlıklı kitabı, Türkiye’de bu alanda yapılan ilk yayınlardan biridir. Bu çalışmada, sinemanın çocuklar ve yetişkinler üzerindeki etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. 8-14 yaşları arasındaki 60 ilkököl öğrencisinin filmi seyrettikten iki ay sonra filmin %70’ini hatırladıkları tespit edilmiştir.

- Osman Şevki Uludağ, filmlerin çocuklar ve gençler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini anlattığı *Çocuklar Gençler Filmler* (1943) adlı kitabında; sinemanın hayatımızdaki rolü, çocuklar ve gençler için uygun olan filmler, filmlerin sansürlenmesi, çocukların ve gençlerin sevdiği filmler, filmlerin çocukların ahlâkına ve çocuk suçlarına etkileri, çocuklar ve gençler için uygulanan film yasaları gibi konulara değinmiştir.

- Reşit Pasin’in *Modern Eğitimde Film* (1951) başlıklı kitabında filmlerin askerî ve sivil eğitimde kullanılmaları anlatılmaktadır. Kitapta, filmin doğuşu, modern eğitim ve öğretim araçları, Avrupa eğitim filmciliğinin gelişmesi ve askerî filmcilik, Almanya, İsveçre, Fransa, İngiltere, Amerika ve Türkiye’de kültür ve askerî filmcilik başlıkları altında bilgiler verilmektedir.

- Tarih öğretiminde filmlerin kullanımı ile ilgili akademik düzeyde ülkemizde yapılan önemli çalışmalardan biri Sezai Öztaş’ın hazırladığı *Tarih Öğretimi ve Filmler: Tarih Öğretiminde Film Kullanımının Öğrenci Başarı Üzerine Etkisi* (2007) başlıklı doktora tezidir. Bu çalışmada filmlerle öğrenme etkinliklerinin lise üçüncü sınıf “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük” dersi “Cumhuriyet Dönemi” ünitesinin öğretiminde, öğrencilerin başarıları üzerinde etkili olduğu saptanmıştır. Aynı araştırmacının konuyla ilgili farklı makaleleri de vardır. İsmail Hakkı Demircioğlu’nun *Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi* (2007) başlıklı makalesinde de farklı tarihi konulara yönelik geniş içerik sunma, belirli bir noktayı açık hale getirme, geçmişî ulaşılabılır kılma, kronolojik düzeni hatırlama gibi konular ele alınmıştır.

- Ayrıca bilimsel filmlerin hazırlanmasından (Pekdağ ve Marechal, 2007), kimya eği-

timinde film kullanımına (Pekdağ ve Marechal, 2010), sözel becerilerin öğretilmesinden (Dikilitaş ve Düvenci, 2009) toplumsallaştırma aracı özelliğinden (Birkök, 2008) edebi metinlerin öğretilmesinde akademik başarıya etkisine (Yakar İnce & Çetin Yücel, 2011) pek çok farklı alanda filmlerin kullanımına yönelik çalışmalar yapılmıştır.

3. Özel Bilim Alanlarında Sinema Filmleri Yoluyla Eğitim

Dünyada, belirli bir konunun öğretimi için özel olarak çekilmiş filmlerin olduğu gibi uzun metrajlı sinema filmlerinin de edebiyat, dil, eğitim, psikoloji, psikiyatri, tarih, sosyoloji, coğrafya, kimya, iktisat, mühendislik, hemşirelik alanlarında kullanımına yönelik akademik çalışmalar 1920'li yıllardan sonra hız kazanmıştır.

İktisat alanında, lise ve üniversite seviyesinde verilen eğitimlerde kullanılan sinema filmleriyle, anlaşılması zor kimi terim ve kavramların, somutlaştırılarak öğretilmesi sağlanmaktadır. Yine farklı ekonomik çevrelerin yaşamlarına ve yoksulluğa dair tecrübeleri olmayan öğrenciler için film karakterleri üzerinden deneyim kazanma şansı verilmiş olur (Roberts, 2008). Kısa filmler ve televizyon klipleri yoluyla öğrencilere ekonomik ilkelerin aktarılmasına yönelik çalışmalar da yapılmıştır (Sexton, 2006). Ayrıca kıtlık, mali kaynaklar, girişimcilik, karma ekonomi, mali piyasa, kapitalizm, ölçek ekonomisi, verimlilik, maliye politikası, para politikası, teşvikler vb. kavram ve terimlerin özel seçilmiş filmler yoluyla, belirli yöntemler ışığında öğretilmesine yönelik akademik araştırmalar bulunmaktadır (Leet ve Houser, 2003).

Toplumların sosyal yapılarını derinden etkileyen problemlere dair verilecek eğitimlerde de sinema filmlerinden yararlanılmıştır. Sosyal bir problem olarak "savaş"ın öğretimi (Hannon ve Marullo, 1988), sosyal düşünme becerisinin geliştirilmesi (Tipton ve Tiemann, 1993), genel sosyolojik kavramların öğretilmesi (Smith, 1973), (Russel, 2009) tıbbî sosyolojinin kuramsal bakış açısının pratik yollarla aktarılması amacıyla (Pescosolido, 1990) çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Filmlerde anlatılan önemli hikâyeler ve olaylar üzerinden ahlâkî eğitim verilmesine yönelik çalışmalar da mevcuttur (Carr, 2006). Toplumsal ahlâk kurallarının yaşam içindeki yerinin ve öneminin kavratılması, sosyal çatışmaların çözümlenmesi, ırk, din, dil ayrımcılığının doğurduğu olumsuz durumlar, sevgi, sadakat, huzur ve ailenin önemi, aile bireylerinin görevleri, aşkın kutsallığı ve doğa sevgisi gibi önemli konuları da vurgulaması bakımından film, donanımlı bir öğretim aracıdır. Sinema filmlerinin sosyal fonksiyonuna dikkat çeken araştırmacılar, erken yaşta alkol ve sigara kullanımının öğrencilerin filmlerdeki karakterlere özenmesiyle ve filmlerden etkilenmesiyle yakın ilişkisi olduğunu da vurgulamaktadır (Tickle ve ark. 2001) (Dalton ve ark., 2003) (Charlesworth ve Glantz, 2005) (Sargent, 2005) (Sargent ve diğerleri, 2006) (Sargent ve diğerleri, 2007). Zararlı alışkanlıkların (alkol, sigara, kumar vb.) yol açtığı durumların filmlerde gösterilmesi önemlidir. Bu bakımdan öğretmenin, sınıfta kullanacağı filmi iyi incelemesi gerektiği de vurgulanmalıdır. Sosyal bakımdan hobi, spor, turizm gibi konuların öğretiminde de filmlerden yararlanılmaktadır (O'Bannan ve Goldenberg, 2008).

Edebiyat eğitiminde de edebi metin ile ilgili olarak seçilen film, belirlenen amaç ve yöntem doğrultusunda edebiyat derslerinde kullanılmaktadır. Edebiyat uyarlamaları, edebî geleneğin değerlerinin öğretimi konusunda önemli bir eğitim ortamı sunmaktadır. Edebiyat uyarlamaları arasında Shakespeare uyarlamalarına ayrı bir kategori de ayrılabilir. Shakespeare'in film ve televizyon yoluyla öğretimine yönelik rehber kitaplar da yayınlan-

mıştır (Coursen, 1997) (Starks ve Lehmann, 2002). Bunun dışında Charles Dickens, Jane Austen, Bronte Kardeşler, Thomas Hardy, Joseph Conrad, Virginia Woolf, D. H. Lawrence ve E. M. Forster'in eserleri de pek çok kez sinemaya uyarlanmıştır. Edebiyattan sinemaya uyarlanan eserler, edebî metnin olay örgüsünün ve karakterlerinin çözümlenmesinde etkilidir. Ayrıca edebiyat teorilerinin, edebiyattan uyarlanan filmler yoluyla aktarılmasına yönelik çalışmalar da mevcuttur (Brown, 2009). Eserin özüne zarar veren uyarlama bir film eğitim aracı olarak kullanılmamalıdır.

Sinema filmlerinin, dünyada ve ülkemizde en yoğun ve işlevsel kullanım alanlarından biri de yabancı dil öğretimidir. Özellikle de son yirmi yıldan beri İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde filmler, yoğun olarak kullanılmaktadır. Dil öğretiminin konu başlıklarına ve etkinliklerine göre hazırlanmış filmler, belirlenen amaca ulaşmada daha etkilidir. Araştırmalar, film kullanımı ile ilgili belirlenen kriterler sağlanırsa öğrencinin dili öğrenme ve kullanma başarısının artacağını belirtmektedir (Engin, 2002) (Jancewicz, 1987) (Morley ve Lawrence, 1972) (Dikilitaş ve Düvenci, 2009). Kelimelerin ve kavramların öğretimi (Choi, 2009), kelimelerin cümle içindeki kullanışları, anlamları filmdeki karakterlerin konuşmalarıyla öğretilir. Sözcüklerin seslendirilmesi, tonlanması, jest ve mimikler gibi iletişimi kolaylaştıran unsurların, beden dilinin öğrenilmesinde de filmler kullanılabilir (Özbay, 2009: 192). Ana dili öğretiminde ise doğru ve etkili telaffuz, vurgu ve tonlama, kekemelik gibi konularda filmlerden ve videolardan yararlanılabilir.

Aids, hafıza kaybı, tıbbî nedenlerle bir uzvun kesilmesi, otizm, görme engeli, işitme engeli, cücelik, kanser, yüzün biçiminin bozulması, çocuk felci, zekâ geriliği konularının işlendiği filmler yoluyla hem ilgili alanların uzmanlarının yetiştirilmesinde hem de bu engellere veya hastalıklara sahip olan bireylere erken tanı konulabilmesi, bireylerin tedavi edilebilmesi, onlara sosyal ve davranışsal destek verilmesi yönünde çalışmalar mevcuttur (Carpenter ve ark. 2008) (Cunningham, 1923) (Osterling, 1994) (Wehmeyer, 2001) Psikolojik kavramların ve hastalıkların öğretiminde de filmler kullanılmaktadır (Paddock ve ark., 2001)

Tarih öğretimi de sinema filmlerinden sıkça yararlanan alanlardan biridir (O'Connor, and Jackson, 1974) (O'Connor, 1987) (Marcus ve diğerleri, 2010). Türkiye'de tarih derslerinde tarihi dönemlerin, savaşların, tarihi karakterlerin tanıtılması bakımından sinema filmleri, sıklıkla kullanılmaktadır. Öğrenci başarısına etkisi, tarih öğretiminde faydaları ve kullanım alanlarına ilişkin çalışmalar mevcuttur (Öztaş, 2007) (Demircioğlu, 2007).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Film makinesinin icadından kısa bir süre sonra Amerikan okullarında filmle öğretim için teknik donanım sağlanmış, film yapımı veya üretimi için gerekli bütçe ayrılmış durumda idi. Bir süre sonra Amerikan Protestanlığına zarar verdiği gerekçesiyle filmler, kimi okullar tarafından daha az kullanılmaya, filmlerin zararlarını araştıran kurullar oluşturulmaya başlanmıştır. Okul filmleri çeken şirketler kurulmuş, okul sinemaları açılmıştır. Okullar kendi ihtiyaçlarına ve bütçelerine göre filmler çekirmiş, okulların ortak kullanabileceği film kütüphaneleri oluşturulmuştur. 1930'larda Amerika her bakımdan filmle öğretim yöntemini rahatlıkla kullanır hale gelmiştir. Aynı yıllarda Avrupa'da da paralel gelişmeler mevcuttur. Öğretmenler için el kitapları, okul filmleri katalogları basılmış; film kütüphaneleri, film kiralama şubeleri, okul filmleri gösteren sinemalar açılmıştır. Pek çok bilim dalının öğretimi için filmler çekilmiştir. 1920'lerde öğretmenlere filmlerin kullanımı konusunda

kurslar da verilmiştir.

Amerika ve Avrupa'da, sinema filmlerinin eğitim olanaklarının kullanımı konusunda üzerine en yoğun çalışılan konulardan biri de öğretmen eğitimidir. V. Anna Dorris, C. F. Hoban, Edgar Dale, F. Dean McClusky, J. V. Ankeney, R. Lawrence Winchell, E. Winifred Crawford, S. Margaret White, E. E. Macy, Jessie J. McNall gibi isimler 1920'lerden itibaren öğretmen eğitimi konusunda çalışmalar yapmışlardır.

Amerika'da ve Avrupa'da başlangıçta filmleri eğitim amaçlı olarak sınıflarında kullanan öğretmenler; kullanılan filmin türü, içeriği, konusu, amacı, metot ya da yardımcı unsur olarak alınması, sessiz ve sesli filmlerin etkilerinin karşılaştırılması, renkli ve siyah-beyaz filmlerin etkilerinin karşılaştırılması gibi problemlerle karşı karşıya kalmışlardır. Yapılan araştırmalar, filmlerin sosyal becerileri etkilediği, aktardığı bilgilerin kalıcılığını, öğrencilerin dersten aldığı hazzın, akademik başarının arttığını ortaya koymuştur. Bu araştırmalar, filmlerin seçimine, üretilmesine, özel konuların öğretiminde ve farklı öğrenme seviyelerinde kullanılmasına dair bilgiler de vermektedir. Bugün, yapılmış yüzlerce akademik araştırmaların sonuçlarına dayanarak hazırlanan modern eğitim programları çerçevesinde çekilen filmler, öğretmenlerin önemli öğretim araçlarından. Unutulmamalıdır ki filmler, müfredat programı için kullanılan yöntemlerden sadece biridir.

Ülkemize 1910 yılında film makinesi gelmiş ancak okullarda filmle öğretim birkaç uygulama dışında gelişme gösterememiştir. 1916 yılından itibaren orduda askeri eğitim amaçlı olarak filmle öğretimden yararlanılmıştır. 1950'li yıllarda filmle öğretim dikkat çeken bir yöntem olmuştur. 1951 yılında Öğretici Film Merkezi kurulmuş, 1960 yılından itibaren filmler üretmeye ve seslendirmeye başlanmıştır. Bugün bu merkez, Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Materyalleri Üretim Dairesi Başkanlığı adı altında eğitim öğretimin çeşitli kademeleri için görsel-işitsel materyal olarak sınırlı sayıda da olsa çeşitli videolar ve filmler hazırlamaktadır.

İlk çalışmalar, filmlerin etkisinin tespitine ilişkindir. Araştırmaların olumlu sonuçları, filmlerin sınıfta kullanımına dair alt yapı çalışmalarını başlatmıştır. Film kullanım yöntemleri belirlenmiş, sınıfın hazırlığı, öğrencinin hazırlığı ve öğretmen eğitimi için akademik çalışmalar yapılmış, kurslar düzenlenmiştir. Bugün ülkemizde, eğitim-öğretim amaçlı sinema filmlerinin işlevsel olarak daha yaygın ve etkili biçimde kullanılabilmesi ve filmlerin seyredilebilmesi için okullarda gerekli teknolojinin bulunması, müfredata uygun filmlerin satın alınmış veya temin edilmiş, gerektiğinde kullanılmak üzere arşivlenmiş ve korunmuş, öğretmen eğitiminin tamamlanmış olması gerekmektedir. Bir öğretim metodu olarak filmlerle öğretim konusunda yapılacak olan eğitim araştırmalarının sayılarının artması da okullardaki uygulamaların kalitesini arttıracaktır.

KAYNAKLAR

- Arnsperger, Varnev C. (1933) Measuring The Effectiveness Of Sound Films As Teaching Aids. New York: Teachers College, Columbia University
- Averill, Lawrence Augustus (1915) Educational Possibilities Of The Motion Picture. Educational Review. June-December. s. 392-398
- Birkök, Mehmet Cüneyt. (2008) Bir Toplumsallaştırma Aracı Olarak Eğitimde Alternatif Medya Kullanımı: Sinema Filmleri. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. Cilt: 5, Sayı: 2, Yıl:2008

- Butler, Andrew C., & arkadaşları (September 2009). Using Popular Films To Enhance Classroom Learning. *Psychological Science*. Vol. 20; 1161-1168 Web: <http://louisville.edu/psychology/lyle/ButlerEtAl-2009.pdf>
- Brown, L. Katleen. (2009) Teaching Literary Theory Using Film Adaptations. Mc Farland Company Inc. North Carolina USA
- Carpenter, Jane & Stevenson, Barbara. Carson, Ellen. (2008) Creating A Shared Experience: Using Movies In Nursing Education. *Nurse Educator*. Volume: 33. Issue: 3. p. 103-104
- Carr, David. (2006) Moral Education At The Movies: On Cinematic Treatment Of Morally Significant Story and Narrative. *Journal Of Moral Education*. Volume: 35, Issue:3, 2006, p. 319-333
- Champoux, Joseph E. (1999) Film As A Teaching Resource. *Journal Of Management Inquiry*, 8(2). 240-251.
- Charlesworth A., Glantz S.A. (2005) Smoking In The Movies Increases Adolescent Smoking: A Review. *Pediatrics*. Volume: 116, Issue: 6, p.1516-1528
- Charters, W. W. (1933) Motion Pictures And Youth. New York: The Macmillan Company.
- Choi, Jocelyn. (2009) Teaching Vocabulary With Film In The Adult ESL Classroom. Caldwell College.
- Coursen, H.R. (1997) Teaching Shakespeare With Film And Television: A Guide. Greenwood Publishing Group
- Cunningham, Adalaide (1923) Teaching English With The Movies. *The English Journal*. Vol: 12 No:7
- Dale, Edgar & arkadaşları (1937) Motion Pictures In Education. New York: The Wilson Company.
- Dale, Edgar (1946) Audio-Visual Methods In Teaching. New York: Dryden Press
- Dale, Edgar, Finn, James, Hoban, Charles (1949) "Research On Audio-Visual Materials". (Ed. N.B. Henry) *Audio-Visual Materials Of Instruction*. Chicago: The University Of Chicago Press
- Dalton M.A. & arkadaşları (2003) Effect Of Viewing Smoking In Movies On Adolescent Smoking Initiation: A Cohort Study. *Lancet*. Volume: 362, Issues: 9380, p. 281-285
- Demircioğlu, İsmail H. (2007) Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi. *Bilig. Yaz. Sayı: 42. p.77-93*
- Desmond, John M. & Hawkes, Peter (2006) *Adaptation: Studying Film And Literature*. New York: McGraw-Hill.
- Dikilitaş, Kenan & Düvenci, Abdullah. (2009) Using Popular Movies In Teaching Oral Skill. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. Volume: 1, Issue:1, p.168-172
- Duffey, William. (1918) *Visual Instruction Through Lantern Slides And Motion Picture Films*. Texas: University Six Times A Month.
- Elliott, Godfrey M. (1948) *Film and Education*. New York: Philosophical Library, Inc.
- Ellis, Don Carlos & Borough, Laura Thorn (1923) *Motion Picture In Education: A Practical Handbook For Users Of Visual AIDS*. Hard Press
- Engin, Ali Osman. (2002) Film ve Video Teyplerin İkinci Dil Öğretiminde Kullanılması. *Ekev Akademi Dergisi*. Yıl: 6. Sayı: 13. s. 241-254
- Fu-xia, Zhao. (2006) Using Epic Films and Documanteries in Humanities-Oriented Education For English Learners. USA: *Sino-US English Teaching*, 3. 53-58.

- Jancewicz, Zofia (1987) *Film and Television In Optimising Teaching And Learning English*. Wydawnictwa Uniwersytetu. Warszawkiego
- Hannon, T. James & Marullo, Sam (1988) *Education For Survival Using Films To Teach War As A Social Problem*. *Teaching Sociology*. Vol: 16. No:3. p.245-255
- Hoban, Jr. C. F. (1942) *Focus On Learning*. Committee On Motion Picture. American Council On Education. Washington
- Hoban, Jr. C. F. (1941) *Encyclopedia Of Educational Research*. (Ed. Walter S. Monroe). University Of Illinois. The MacMillan Company.
- Hoban, Jr. C.F. (1946) *Movies That Teach*. New York: Dryden Press
- Hoban, Jr. C. F., Van Ormer, Edward B. (1950) *Instructional Film Research*. New York: Pennsylvania State College.
- Hollis, Andrew Philip. (1926) *Motion Pictures For Instruction*. New York: The Century Co.
- Hornbostel, Victor O. (1955) *Audio-Visual Education In Urban School Systems*. *Educational Technology Research And Development* 3 (3), 206-211.
- Yakar İnce, Halide Gamze & Çetin Yüce, Ayşe (2011) *The Influence Of Teaching Ilad With Motion Pictures On Academis Success Of Students*. *International Conference In Information And Communication Technologies In Education*. Rhodes Greece.
- Ketcham, H. Carl & Heath Robert W. (1953) *The Effectiveness Of An Educational Film Without Direct Visual Presentation Of Content*. *Educational Tecnology Research And Development* 11 (4). 114-123.
- Kinder, James S. (1939) *Summarizing Research Already Done In The Field and Disclosing Areas Where Further Studies Are Needed*. *Educational Screen* (18) s.360-361
- Kinder, James S. (1951) *Audio-Visual Materials And Techniques*. New York: American Book
- Kinder, James S. (1951) "Improving Classroom Instruction Through Audio-Visual Research". (Ed. F. Harclerod & William Allen) *Audio-Visual Administration*. Dubuque. Iowa: W.C Brown Co.
- Kinder, James S. (1953) *Audio-Visual Research: Where To Find It*. *Educational Technology Research and Development* (1),4. 234-241.
- Kramsch, Claire & Andersen, W. Roger. (1999) *Teaching Text And Context Through Multimedia*. *Language Learning & Technology* 2 (2). 114-123.
- Liu, Jing. (2010) *An Experimental Study On The Effectiveness Of Multimedia In College English Teaching*. *English Language Teaching*, Vol. 3; 191-194. Web: <http://www.ccsenet.org/elt>' dan 7 Eylül 2010'da alınmıştır.
- Long, A. L (1945) *Recent Experimental Investigations Dealing With Effectiveness Of Audio-Visual Modes Of Presentation*. *Educational Administration and Supervision* (31) 65-78
- Malik, Hilmi. (1933) *Türkiye'de Sinema ve Tesirleri*. Ankara: Hâkimiyeti Milliye Matbaası
- May, Arthur Mark & Lumsdaine Arthur A.(1958) *Learning From Films*. Yale University Press
- McClusky, F. Dean (1950) *A-V Bibliography*. Dubuque, Iowa: W.C.Brown Co.
- Mcknown, Harry Charles & Roberts, B. Alvin (1949) *Audio-Visual Aids To Instruction*. New York: McGraw-Hill Book
- Leet, Don & Houser, Scott. (2003) *Economics Goes To Hollywood: Using Classic Films*

- And Documentaries To Create An Undergraduate Economics Course. *Journal Of Economic Education*. Volume: 34, Issue: 4,P. 326-332
- Bannan, Teresa & Goldenberg, Marni (2008) *Teaching With Movies: Recreation, sports, tourism and physical education*. USA
- O'Connor, E. John (1987) *Teaching History With Film And Television*. American Historical Association
- O'Connor, E. John & Jackson, A. Martin.(1974) *Teaching History With Film*. American Historical Association
- Orgeron, D., Orgeron, M. & Streible Don (2012) *Learning With The Lights Off*. New York: Oxford University Press
- Osterling, Julie & Dawson, Geraldine. (1994) *Early Recognition Of Children With Autism: A Study Of First Birthday Home Videotapes*. *Journal Of Autism and Development Disorders*. Vol: 24, Issue: 3
- Özbay, Murat. (1999) *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*. Ankara: Öncü Kitap.
- Öztaş, Sezai. (2007) *Tarih Öğretimi ve Filmler: "Tarih Öğretiminde Film Kullanılmasının Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi"* Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Paddock, John R. & arkadaşları (2001) *SASB Goes Hollywood: Teaching Personality Theories Through Movies*. *Teaching Psychology*, Volume: 28, Issue:2, p. 117
- Pasin, Reşit. (1951) *Modern Eğitimde Film*. İstanbul: İstanbul Basımevi.
- Pattison, Lindsay. (2006) *Taking The Movies To School: Science, Efficiency, And The Motion Picture Project, 1929-1939*. *History Intellectual Culture*, Vol. 6; 1-15. Web: <http://ucalgary.ca/hic>'den 5 Ekim 2010'da alınmıştır.
- Pekdağ, Bülent & Le Marechal, Jean-François. (2007) *Bilimsel Filmlerin Hazırlanması*. Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi. Cilt:1. S.:1. s. 57-84
- Pekdağ, Bülent & Le Marechal, Jean-François. (2010) *Movies In Chemistry Education*. *Asia-Pacific Forum On Science Learning and Teaching*. Volume: 11. Issue: 1
- Pescosolido, A. Bernice. (1990) *Teaching Medical Sociology Through Film: Theoretical Perspectives And Practical Tools*. *Teaching Sociology*. Vol: 18, No: 3 p.337-346
- Roberts, Lisen. (2003) *Using Feature Films To Teach Poverty*. *Journal Of Teaching in Marriage&Family*. Volume:3. Issue 1 p.47-70
- Radyo Televizyon Üst Kurulu (2007) *İlköğretim Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretmen El Kitabı*. Ankara. www.medyaokuryazarligi.org.tr/kaynaklar/Medyakitabi.doc adresinden 01.02.2013 tarihinde alınmıştır.
- Russel, William Benedict (2009) *Teaching Social Issues With Film*. Information Age Publishing Inc.
- Tickle J. Jennifer & arkadaşları (2001) *Favourite Movie Stars, Their Tobacco Use In Contemporary Movies, And Its Association With Adolescent Smoking*. *Tobacco Control*. Vol: 10, Issue:1, p.16-22
- Tipton, D. Bicford ve Tiemann A. Kathleen (1993) *Teaching Sociology. Using The Feature Film To Facilitate Sociological Thinking*. S. 21, Nu: 2
- Sargent, J. D. (2005) *Smoking In Movies: Impact On Adolescent Smoking*

- Sargent, J. D & arkadaşları (2006) Alcohol Use In Motion Pictures And Its Relation With Early-Onset Teen Drinking. *Journal Of Studies On Alcohol And Drugs*. Vol: 67, Issue: 1
- Sargent, James D. & arkadaşları. (2007) Exposure To Smoking Depictions In Movies Its Association With Established Adolescent Smoking. *Archives Of Pediatrics & Adolescent Medicine*. Vol: 161, No: 9, p.849-856
- Scognamillo, Giovanni & Demirhan, Metin (2005) *Fantastik Türk Sineması*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Sexton, L. Robert. (2006) Using Short Movie And Television Clips In The Economics Principles Class. *The Journal Of Economic Education*. Volume: 37, Issue: 4, p. 406-417
- Smith, Don D. Teaching Introductory Sociology By Film. *Teaching Sociology*. Vol:1, No:1, p.48-61
- Starks, S.Lisa (Ed.) & Lehmann, Courtney. (2002) *The Reel Shakespeare*. London: Associated University Press
- Sumstine, David R. (1918) *School and Society. A Comparative Study Of Visual Instruction In The High School*. February S.7
- Teaching With Motion Pictures. (1938) Teachers College, Columbia University.
- Tipton, Dana Bickford & Tiemann, Kathleen A. (1993) Using The Feature Film To Facilitate Sociological Thinking. *Teaching Sociology*. Vol: 21. No: 2. p. 187-191
- Uludağ, Osman Şevki. (1943) *Çocuklar Gençler Filmler*. İstanbul: Kader Basımevi.
- Weaver, Gilbert G. & Bollinger, Elroy (1949) *Visual Aids: Their Construction And Use*. New York: D. Van Nostran Co.
- Weber, Joseph J. (1922) *Comparative Effectiveness Of Some Visual Aids In Seventh Grade Instruction*. Chicago: The Educational Screen, Inc.
- Weber, Joseph J. (1928) *Picture Values In Education*. Chicago: The Educational Screen, Inc.
- Wehmeyer, Michael L., Dana Lattin, Martin Agren (2001) *Education and Training In Mental Retardation And Developmental Disabilities. Achieving Access To The General Curriculum For Students With Mental A Curriculum Decision-Making Model*. Vol: 36, Issue: 4, pp. 327-342
- Wegner, Hart. (1977) *Teaching With Film*. Bloomington, Indiana: The Phi Delta Kapa Educational Foundation.
- Wittich, Walter Arno & Fowlkes, John Guy (1946) *Audio-Visual Paths To Learning: A Comparison Of Three Classroom Methods Of Using Educational Sound Films*. Harper & Brothers
- Wittich, Walter Arno & Schuller, Charles F. (1957) *Audio-Visual Materials: Their Nature And Use*. New York: Harper&Borthers